

információt elmondja és képernyőn is megjeleníti – a vak tanuló munkája így a látó tanár, szülő számára nyomon követhető. (A tanuló által bebillyentyűzött és a síknyomtató által leírt dolgozatot a látók elolvashatják.) Balaskó Jenő Attila hozzákezdett középiskolai tananyagok gépre viteléhez, diákjaival pedig egy másik maratoni vállalkozáshoz is: már száz-nál több kazettára olvastak rá teljes gimnáziumi tankönyveket. Eddig ez nem létezett a vakok kazettatárában – a kazettákat és a sokszorosítóberendezést is a Soros-alapítványtól kapta a Vakok Szövetsége.

*

– Aratóék sokévi munkával létrehozták ezt a gépet, amely véleményem szerint az oktatásban az én programom által lesz igazán használható. Kérdés, miből fogják megvenni a rászorulókat. Van-e az országban elegendő szociális érzék? – gondolkodik hangosan Balaskó Jenő Attila, aki – (még a Soros-pályázat előtt) – hiába házalt olyan helyeken, mint a Novotrade vagy az Alkotó Ifjúság Egyesülés, oktatóprogramjában nem láttak üzletet. – A látók társadalmának erkölcsi kötelessége mindent elkövetni, hogy ahol lehetséges, legalább közelítsenek a vakok esélyei a látókéhoz. Első lépésben ez azt jelenti: minden vak középiskolásnak és egyetemistának jusson ebből a számítógépből, aminek most ráadásul

le is vitték az árát 96 ezer forintra, sőt Aratóék-nak köszönhetően levették róla a 25 százalékos áfát is. Az egészségügyi minisztérium – gyógyászati segédeszköznek tekintve a gépet – állítólag az ár felét állná, bár szerintem még 50 ezer forintot sem lenne szabad kifizettetni egy vakkal. Ez ma körülbelül egyoldalmi sajtóhirdetés ára. Hogy létezik, hogy nincs aki ehhez hozzájárulna? Nem hiszem, hogy ma húsznál több vak középiskolás és egyetemista lenne az országban, ami ugyanakkor a vakok továbbtanulási feltételeinek vésszes szegénységére is utal...

Fontos lenne, hogy ne csak zacskóragasztással foglalkozzanak a vakok, hanem azzal is, hogy a leendő sorstársaik által elsajátítandó ismeretanyagot megteremtsék, hozzáférhetővé tegyék. A technika megvan hozzá. Tenyerényi hajlékony lemezre egész könyvek vihetők fel, ezekről Braille-nyomtatvány készíthető. Roppant egyszerű az egész. „Csak” a szokásos dolgok kellenek hozzá – pénz és jószándék.

– Rendkívül hálásak vagyunk a KFKI-nak, amely lehetővé teszi, hogy évek óta ezzel a nyereséget nem termelő témával foglalkozunk – mondják Aratóék. – Ugyanígy a Soros-alapítványnak, amely az eszközök megvásárlását finanszírozta. (A KFKI-ban gyártott Brailab Plus gépek egy részét a Vakok Általános Iskolája számára veszi meg az alapítvány – a szerk.) A Vakok Szövetségének egy éve

megválasztott új vezetősége is támogatja az ügyet erkölcsileg és szerény lehetőségeihez mérten, anyagilag is. Az előző vezetésről inkább ne beszéljünk. Arról se beszéljünk, hogy a Szociális és Egészségügyi Minisztérium évi 126 millió forintos munkarehabilitációs alapjából nem jut egyetlen millió, amiből pedig a hazai igénylőket el lehetne látni ilyen beszélő számítógéppel. De nem lehet, mert ebből az alából csak a csökkent munkapesszégűeknek munkahelyet teremtő vállalatok részesülhetnek, maguk az érintettek nem, holott ez óriási lépés lehetne az esélyegyenlőség felé. Svédországban, ha valaki megvakul, ingyen kap egy ehhez hasonló gépet az államtól és ha képes rá, visszakerül az állásába. Ezt nevezem rehabilitációnak. Nem hiszem, hogy Magyarországon megoldhatatlan lenne ugyanez. Inkább arról beszéljünk, hogy az első, a régebbi gépünk már legalább kétszáz ember kezében ott van, hogy ma már huszonegy vak ember dolgozik a második, fejlettebb géppel az országban, hogy idén öt darabot vásárolt az ELTE a programozó matematika szakon tanuló vak hallgatóknak, s hogy a Vakok Szövetségének nyomdájában is ezt használják. A vak emberek számára a beszélő, szövegszerkesztő számítógép minimum: papír és ceruza.

Szőnyei Tamás

ÉLŐ kelet-európai állatok

„Csak a Szabadság hídon 300 birka vonult át”

Wahorn András (36 éves) képzőművész, zeneszerző és filmrendező. A rövid életű, de a hazai rocktörténet szempontjából igen jelentős A. E. Bizottság együttes egyik frontembereként szerzett nem kis népszerűséget. 1985-ös megszűnte után a Bizottságnak kialakultak az utódzenekarai (Új Modern Akrobatika, ef Zámbo Happy Dead Band), Wahornról azonban alig hallani. Tudni véltük, hogy valahol a „túrt-tiltott” kategóriák határán mozog, aztán a televízió valamelyik Stúdió-adásában korunk kitűnő képzőművészeinek nevezték. Nem sokkal később, az általa készített és finanszírozott kazetta forgalmazását nem engedélyezték. Aztán ismét a televízióban tűnt föl, a hazai underground egyik hírhedt képviselőjével – Dixivel – készített egy videóklipeket. Mivel Wahorn számára minden megélt pillanat tökéletes, fölöslegesnek tartottam terveiről faggatni.

A múlttól és a közelmúltól beszélgettünk

– A Bizottság együttes annak idején a progresszív értelmiség hofligézájának szerepét játszotta. Hogyan gondol vissza ezekre az időkre?

– Nem tudom, honnan szedte ezt a marhaságot, de a Bizottság nem pusztán az értelmiségieknek szólt. Akkor futottunk fel, amikor a Beatrice együttest betiltották, és a Ricse közönségét is magunkkal tudtuk vinni. A Bizottságnak pont az volt az egyik legnagyobb fegyverténye, hogy olyan körökhöz juttatott el művészetet – és nemcsak művészetet –, aho-

vá azelőtt elképzelhetetlen volt. Az a tömeg, amely addig csak rockkoncertekre járt, elkezdett járni a kiállításainkra. Azt megelőzően egy-egy verniszázunkon 10-14 ember lézengett, ez a szám a Bizottság színreléptével megsokszorozódott.

– Gondolom, ennek visszafelé is volt hatása.

– Én tulajdonképpen a Bizottság együttesnek köszönhetem, hogy a nagyobb nyilvánosság előtt is be tudtam mutatkozni. Gondolom, aligha kell magyaráznom, hogy ez egy képző-

művész számára létkérdés. Még ma is első-sorban a festészetből élek.

– Ugyanakkor filmeket is készít.

– Legutóbb egy NSZK–amerikai–francia produkció felkérésére az MTV fiatal művészek stúdiójában rendeztem egy filmet, illetve komponáltam a zenéjét. A zenében népies motívumokat és állathangokat is alkalmaztam. Több ezer állatot használtam föl, például csak a Szabadság hídon 300 birka vonult át, nem kis feltűnést és népelégedetlenséget kelteve. A 24